

ИСПИТ ИЗ ОСНОВА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ 1

12. фебруар 2011.

Напомене: Испит траје 180 минута. Није дозвољено напуштање сале 120 минута од почетка испита. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба само овога папира и вежбанке, који се морају заједно предати. **Употреба калкулатора није дозвољена.** Вежбанку ставити у овај папир. Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, учртати у дијаграме или заокружити понуђене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена.

Попунити податке о кандидату у следећој табели. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ (попуњава кандидат)										КОЛОКВИЈУМ			
Група са предавања		Индекс година/број		Презиме и име									
П1 П2 П3		/								УКУПНО ИСПИТ			
ПИТАЊА						ЗАДАЦИ						ОЦЕНА	
1	2	3	4	5	6	Укупно		1	2	Укупно			УКУПНО ПОЕНА

ПИТАЊА

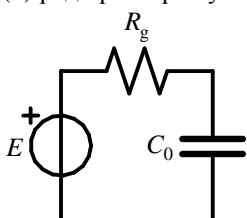
1. Три тачкаста наелектрисања, Q_1 , Q_2 и Q_3 , налазе се у ваздуху, у Декартовом координатном систему, у тачкама $A(a, 0, 0)$, $B(0, b, 0)$ и $C(0, 0, c)$, респективно, где је $a = 10 \text{ cm}$, $b = 20 \text{ cm}$ и $c = 30 \text{ cm}$. Израчунати наелектрисања Q_1 , Q_2 и Q_3 , тако да вектор јачине електричног поља у координатном почетку буде $\mathbf{E} = \frac{(3\mathbf{i}_x + 2\mathbf{i}_y + \mathbf{i}_z)}{\pi\epsilon_0} \cdot 10^{-10} \frac{\text{C}}{\text{m}^2}$.

$Q_1 =$
$Q_2 =$
$Q_3 =$

2. На раздвојној површи два диелектрика, пермитивности ϵ_1 и ϵ_2 , уведена је нормала, усмерена у диелектрик 1. У односу на ту нормалу, познате су нормалне компоненте вектора $\mathbf{E}$ уз раздвојну површ, E_{1n} и E_{2n} . Одредити изразе за (а) густину површинског слободног наелектрисања и (б) густину површинског везаног наелектрисања, на раздвојној површи.

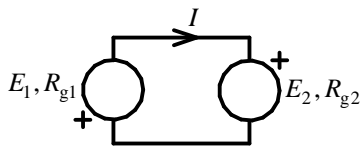
(а)
(б)

3. Диелектрик једног кондензатора је ваздух, а капацитивност је C_0 . Кондензатор је прикључен на напонски генератор електромоторне силе E и отпорности R_g , као на слици, и успостављено је стационарно стање. Затим је ваздух у кондензатору замењен савршеним диелектриком релативне пермитивности ϵ_r . Одредити изразе за (а) рад генератора и (б) рад претворен у топлоту, до успостављања новог стационарног стања.

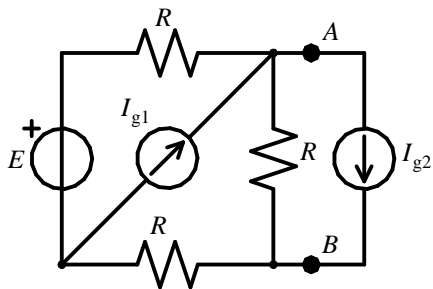
(а)	$A_E =$
(б)	$A_J =$

4. Два реална напонска генератора сталних електромоторних сила повезана су као на слици. При томе су познате снага првог генератора, $P_{g1} = 2 \text{ mW}$, јачина струје, $I = -1 \text{ mA}$, и електромоторне силе, $E_1 = 3 \text{ V}$ и $E_2 = 1 \text{ V}$. Израчунати (а) унутрашње отпорности генератора и (б) укупну снагу губитака оба генератора.

(а)
$R_{g1} =$
$R_{g2} =$
(б)
$P_{J1} + P_{J2} =$

5. У колу сталне струје са слике познато је $R = 30 \Omega$, $I_{g2} = 90 \text{ mA}$ и $U_{AB} = 0 \text{ V}$. (а) Одредити параметре еквивалентног Тевененовог генератора за део кола лево од тачака А и В. (б) На приложеној слици нацртати тај еквивалентни генератор и означити одговарајући референтни смер.

(а)	(б)

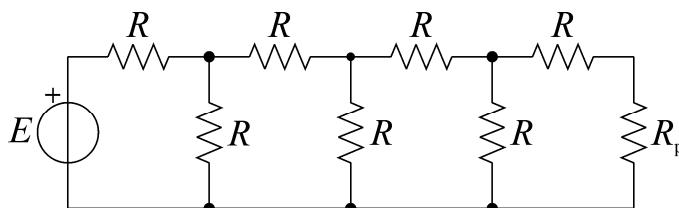
6. Када је у колу сталне струје са слике $E_1 = 2 \text{ V}$ и $E_2 = 0 \text{ V}$, јачине струја грана су $I_1 = 5 \text{ mA}$ и $I_2 = -1 \text{ mA}$. Израчунати јачину струје леве гране, када су електромоторне силе генератора $E'_1 = 6 \text{ V}$ и $E'_2 = 10 \text{ V}$.

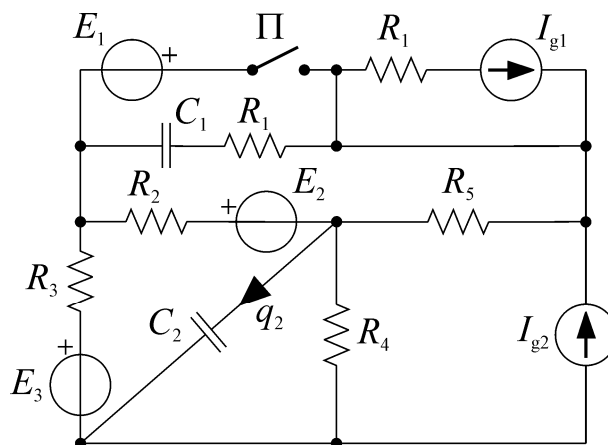
$I'_1 =$

ЗАДАЦИ

1. За коло сталне струје са слике познато је $R = 1 \text{ k}\Omega$ и $R_p = 3 \text{ k}\Omega$. Израчунати могуће вредности E за које снага отпорника R_p није мања од $P_{\min} = 0,75 \text{ mW}$, а јачина струје ниједног отпорника у колу није већа од $I_{\max} = 37 \text{ mA}$.

2. За коло сталне струје са слике познато је $E_1 = 1 \text{ V}$, $E_2 = 4 \text{ V}$, $E_3 = -3 \text{ V}$, $I_{g1} = 6 \text{ mA}$, $I_{g2} = 1 \text{ mA}$, $R_1 = 1 \text{ k}\Omega$, $R_2 = 4 \text{ k}\Omega$, $R_3 = 5 \text{ k}\Omega$, $R_4 = 3 \text{ k}\Omega$, $C_1 = 5 \mu\text{F}$ и $C_2 = 20 \mu\text{F}$. Прекидач П је отворен и у колу је успостављено стационарно стање. Затим се прекидач затвори. Од тренутка затварања прекидача П до успостављања новог стационарног стања кроз кондензатор C_2 протекне наелектрисање $q_2 = 5 \mu\text{C}$. Израчунати отпорност R_5 .

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА ИСПИТА ИЗ ОСНОВА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ 1, ОДРЖАНОГ 12. ФЕБРУАРА 2011. ГОДИНЕ

ПИТАЊА

- $Q_1 = -12 \text{ pC}$, $Q_2 = -32 \text{ pC}$, $Q_3 = -36 \text{ pC}$.
- (a) $\rho_s = \mathbf{n} \cdot (\mathbf{D}_1 - \mathbf{D}_2) = \epsilon_1 E_{1n} - \epsilon_2 E_{2n}$, (б) $\rho_{ps} = -\mathbf{n} \cdot (\mathbf{P}_1 - \mathbf{P}_2) = (\epsilon_2 - \epsilon_0) E_{2n} - (\epsilon_1 - \epsilon_0) E_{1n}$.
- (a) $A_E = C_0 E^2 (\epsilon_r - 1)$, (б) $A_J = \frac{1}{2} C_0 E^2 (\epsilon_r - 1)$.
- (a) $R_{g1} = -\frac{P_{g1}}{I^2} - \frac{E_1}{I} = 1 \text{ k}\Omega$, $R_{g2} = \frac{P_{g1}}{I^2} - \frac{E_2}{I} = 3 \text{ k}\Omega$, (б) $P_{J1} + P_{J2} = -(E_1 + E_2)I = 4 \text{ mW}$.
- (a) $E_T = 1,8 \text{ V}$ (за + ознаке емс на страни тачке А), $R_T = 20 \Omega$.
- Применом теорема суперпозиције и реципроцитета добија се $I'_1 = \frac{I_1 E'_1 + I_2 E'_2}{E_1} = 10 \text{ mA}$.

ЗАДАЦИ

- Снага отпорника R_p је $P_p = R_p \left(\frac{E}{21R + 13R_p} \right)^2 \geq P_{\min}$, одакле је $|E| \geq 30 \text{ V}$. Јачина струје је максимална у грани са генератором и износи $|I_E| = \frac{13R + 8R_p}{21R + 13R_p} \frac{|E|}{R} \leq I_{\max}$, одакле је $|E| \leq 60 \text{ V}$. Могуће вредности за E су $-60 \text{ V} \leq E \leq -30 \text{ V}$ и $30 \text{ V} \leq E \leq 60 \text{ V}$. (Задатак се може решити и применом теореме линеарности.)
- Напон кондензатора C_2 (за усклађене референтне смерове тог напона и протока q_2) је $U_2^{(0)} = 0,5 \text{ V}$ када је прекидач отворен, а $U_2^{(z)} = R_4 \frac{R_2(E_1 + E_3 + R_3 I_{g2}) - R_5(E_2 - E_3 - R_3 I_{g2})}{R_5(R_2 + R_3 + R_4) + R_2(R_3 + R_4)} = U_2^{(0)} + \frac{q_2}{C_2} = 0,75 \text{ V}$ када је прекидач затворен, одакле се добија $R_5 = 800 \Omega$.

- РЕЗУЛТАТИ ИСПИТА БИЋЕ ОБЈАВЉЕНИ ДО 16. ФЕБРУАРА У 21 ЧАС.
- ЗА КАНДИДАТЕ КОЈИ БУДУ ОСТВАРИЛИ УКУПНО МАЊЕ ОД **50,5 ПОЕНА**, УВИД У ЗАДАТКЕ (У ЛАБОРАТОРИЈИ 95а) БИЋЕ ОДРЖАН 17. ФЕБРУАРА ОД 14:00 ДО 15:00 ЧАСОВА.
- КАНДИДАТИ КОЈИ БУДУ ОСТВАРИЛИ УКУПНО **ВИШЕ ОД 50 ПОЕНА**, БИЋЕ ПОЗВАНИ НА УСМЕНУ ПРОВЕРУ КОЈА ЋЕ ПОЧЕТИ 17. ФЕБРУАРА У 15:00 ЧАСОВА, ПО РАСПОРЕДУ КОЈИ ЋЕ БИТИ НАКНАДНО ОБЈАВЉЕН.